

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCAE,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
mane discussienda in Scholis Medicorum, die Jovis trigesima mensis
Januarii, Anno Domini M. DCC. XLIX.
M. BENJAMIN-LUDOVICO-LUCAS DE LAUREMBERT,
Doctore Medico, Præside.

An à diverso glandularum situ, secretiones diversæ?

I.

Multiplici ciborum genere, simplex chylus; à simplici chylo multiplex humorum genus. Has miraris mutationes? Omnes à triu & actis clastici actione oriuntur. Quodcumque corpus iu & reditu plures subactum, diserptum, commolitum, novam adipiscitur indelem. Omnium corporum effientia discrimenque, à magnitudine, figurâ, moru pendent. Omnes humores in chylo continentur: sed in eo reconditos esse fatentur, nunquamque in conspectu sibi præbituros nisi extircentur & evolvantur. Id perficitur cum dissolvantur coherentia, dissoluta coherentia, crassiora atteruntur, tenuiora crassificantur, levigantur alperiora; iis mutationibus totum verum haematosos opificium. Varie plantæ succis colore, sapore, odore, virtute dissimilibus turgescent, licet eodem succo nutritio germinent, alantur, crescant, sobolefant. Succus ille in variis faciebat latices à motu tritus vario; unde partium diversa magnitudo & figura. Hinc una quoque planta singulatæ & propriâ structurâ gaudet, carum rami, caules diversimode divaricantur, ut succus nutritius innumeris subligatur modis, quibus cundo novam acquiriri formam: unde periti Botanici arborem vel suis foliis spoliatam perspicientes, peculiari ramorum divaricatione, ejus speciem distinguunt. Ex hoc fonte virtutes plantarum fortè felicissimas elicentur, quam ex infidâ quandisque analysi chymicâ. Eadem viâ genuinæ plantarum signatae habent possent. Humorum secer-

A

2

nendorum genesim, investigasse non sat est, mechanismum secretionis opere noscere pretium est. Magnitudo & figura pororum, humor analogus quo secretoria imbuuntur, in fermenta inter secretionum causas à nonnullis referuntur. Hec omnia, velut inutilia, validis rationum momentis exploduntur. Observasse sat sit, quoad magnitudinem tenuiora una cum crassioribus transmittenda fore; spiritu namque animales & urina simul secerterentur. Pori iis transmitendis capaces, utrifice transitum praeberent. Suppositio diversarum figurarum colatoriorum in ductibus pelliculis non admittenda, tubuli dilatationis ac contractionis participes, triangulares, quadrati, &c. effungi nequeant. Adde quod secretiones vix ac ne vix peraguntur. Particula fecerenda colum uno & determinato modo subite valer, ac millesim modis eo occurrit, quibus omnibus secretionem in iritum cadere necessum est. Humor analogus, quo imbueretur cibatum, à sanguine praeterflente elutus, ac absteritus brevi evanesceret. In secretionibus explicandis, ne ad fermenta recurris, aliquin hæc aliorum fermentorum sobolem esse fateti cogoris; & sic in infinitum. Itaque non solum à dispositione glandularum, sed & sanguinis has glandulas peragrantis, lectiones deducendæ. In cassum incernicula apta supponuntur, namque humorum secerendum non recipiunt, nisi hic humor è finu sanguinis elabi jam sit paratus.

I. I.

QUAM feliores exitus habuissent inventio sanguinis circuitus, si ejusdem motus, leges, differentias, diversas rationes, sciem, ordinem, ac varios eventus exacto examini subiecissent, qui pluribus commentis inanibus singulis tempus inutiliter absumperunt. Omnes functiones ex ipso sanguinis motu erunt quisquis cum probè noverit. Quot opiniones verbè gratis circa causas motus muscularis prodire? Motus illi à sanguinis influxu venit explicandus, ut probat experimentum ligata arteria aliqui musculo dicatur, in quo motus cito deficit: pertinde ac si nervus eidem parti propioscens ligatur astricis fuisset. Sanguinem mutuari motus à corde in comperto haberet. Viscus est quod musculi minus perfectè gerit, cā tamen differentia ut voluntari non obseruantur, ceterorum maculorum ad instar. Naturalem motum fortitum est fine iussu nostro, suas choreas perrennes, partim à vasis sanguiferis coronariis, partim à suis nervis perficit, computarà sanguinis copiâ in singulis cordis contractionibus eis ventriculos intrante, & ex iisdem exuncte. Cognita huic laticis in toto corpore contenti quantitate, ac tandem pulsationibus hujuscè visceris per unam horam numeratis, demonstratur sanguinem plus vicies sua itinera remitteri. Id tamen de universâ sanguinis massa, non intelligendum est; sanguinis enim omnes & singula partes intrâ unius hora spatiū pluries cor non ingrediuntur, plurimæ tardipes paſsim lenteſcant, ac suas semitas summa cum tarditate pererrant, locorum varietate, maxima velocitas ac cursus sanguinis orientur discrimina, quibus innumeræ vasorum divisiones, complicaciones varix, diametri, tenor, &c. jure merito arguuntur. Sanguis ergo in majoribus vasis rectis cito moveatur, ut in pectori & magnis musculari, ubi hic laezi, rām respirationis, tūm motus muscularis beneficio, novum velocitatis gradum sibi comparat. E contraria per medullas, mesenterium, cerebrum, parenchymata vilceerum plus minulue tarda evadit circulatori, ratione tenoris humecte partium, ita ut nonnullæ partes sanguinis his vel tēr vix unius hora spatio ad cor appellant. Hanc tarditatem & inæqualemet circuitus sanguinis, detrimentum machine ac vitium sanctori allatras fore, ne suscipere? inō nutritioni, & secretionibus perficiendi sommopere inservire liquet.

I. I. I.

QUID QUID in secretionibus peragitur id omne in quocumque flumine continere subdorati sunt quamplurimi autores præstansissimi. Aqua diversimodè respexit alvei plus minusve astricti fluit. Sanguis inæquali velocitate varias perlustrat partes. Diversæ materie entrance, cursu aquæ, abripuntur. Humores secerendi in sanguine continentur. Ripæ ipse in quibus varia desident corpora profundent aquam deterrentia, glandulas atque incernicula admirant. Quid rideas? Descriptionem absonam cum elegantioribus tabulis conferri existimas? Quali verò natura mortalium agendi modum amularetur, qui, dum aliquid vel minimi moluntur, totas aptant, funes tendunt, vestes adhibent, cuncus figurunt, ponderis librant, annus eff; natura simpliciè circulique agere confluvit. Compendiosâ & facili viâ, stupendos & quamplurimos edit effectus. Sic supremi sui opificis adorandam prodit potentiam. Exemplari proposito, quod plus arrendersis, cd plus ejus affinitatem cum secretionibus deprehendes. Sanguis inæquali

motu cetur, ejus motus in variis locis citior, aut tardior redditur. Flumina aiveo plus minuive fricto citius aut tardius manant, aqua fluentes plura corpora diversæ gravitas & molis devolvunt ac devenunt. Sanguis innumeratas particulas plus minuive graves adducit, lixiviosas puta lotium, falsam transpirationem, sulphuream bilem, lymphaticos humores, vividos spiritus, &c. Flumina particulas, quibus gravidantur varis in locis riparum deponunt, prout ille magis vel minus ponderat; ita ut graviore proprie: leviores longius propellantur. In fanguine omnes partes fecernendæ ad latera arteriarum, tanguam ad ripas, protruduntur poros secretorios ibidem inhiantes subiuxæ, ea tamen lege, ut quo major vel minor fuerit sanguinis motus, eo graviore aut leviores particulae complexum sanguinis relinquent gestant, interea dum reliquæ in intimiori hujus latice recordante persent, ac remaneant. Comparationem jamjam alatam non perfectam esse non inficiat ibo. Flumina rectæ pungunt, vasa sanguinaria flexuose glandulas subiurant, in motu sanguinis multifaciatam multisque modis variatur. Arteriarum extrema modo in spiras, modo in plicas, nunc in angulos acutos, nunc obtusos formata glandularum compositionem ingrediuntur. Sanguis ad incerniculum accedens, jamjam Equirem dimittit in sinu. Tantum abest ut præcerpera fructum ejus officii, imò juvat, disponit, aptat: siue intricatus humor expeditur, & particulas fecernendæ in ipsis vasibz sanguiferis glandularum proximis sui juris sunt. Id antiqui indicarunt, cum vasa testibus proficiunt, preparant nominare. Ita in arteriis emulgentibus curia vasa prostant, ita sanguis in venâ portarum amatelicit, & bilis fert est, ita spiritus animales in extremis carotidum efflorescunt.

I V.

UBI primùm à sanguinis consortio sepe vindicari fecernendus humor, si convenientibus incerniculis occurrat, tunc humoris secretio feliciter cedit. Fatearis ergo peculiates glandularum situs, diversitatè secretionum imprimitis conferte. Glandulae alibi sita ubi partes fecernendæ in intimioribus massæ sanguinea delitescant inutilis foret. Incassum illucetur glandula sanguine qui humorum fecernendum illi suppeditare imparet. Hunc non allicit, sed eum suscipere, cum sepe præbuerit, apta nata est glandula; in quo confitat hæc dispositio qua humorum fecernendos suscipiat; si quereris glandularum struduram inquire. Confitam quod ubique secretiones celebrantur, ibidem glandularis sitas esse veluti cribra, incernicula, secretoria liquidorum instrumenta. Glandularum genus multiplex, quarum diversa est structura. Alia conglomerata ex pluribus aliis, alia congregata simpliciores, alia ex foliiculis, ex villosis tubulis aliae; nonnullæ ex nudâ veluti membranâ foraminibus obficiâ, compinguntur. Omnes id commune habent ut vasibz sanguiferis, tûm arteriosis, tûm venosis, & ductibus secretoriis ditentur, que pluribus nervis intertexturunt omnia, & membranâ nerveâ circumvolvuntur. Arteria humorum secretioni comparatim, una cum sanguine ad glandulas adducent. Venæ sanguinem residuum, & humor secreto exuum, ad cor restringunt; latera extremerum arteriarum mulci gaudent patenque poris. His requisita idoneaque magnitudine prediti humorum peculiares admittunt. Sed hi poti mulcè exiliores sunt, quam ostiola arteriarum eos ne subeat sanguis. Frustra obseceretur, secretiones aliquando sanguinentas esse: id præter aut contraria naturam evenit; hinc, ob inflammationem, plus æquo dilatantur incernicula. Ex dictis colligere juvat, poros magnitudine, non figura differre. Omnibus poris orificiis est & alteris figura tubuli nescii sunt, qui vicissim astringuntur, atque relaxantur. Membranae & nervi quibus constant glandulae, sanguinis redeuntis à colis motum & egessionem humoris secreti promovent. A Lancilio celeberrimo glandulae quasi torticem habent cornuta, extremis arteriarum appenda, quibus motus sanguini à corde inditus, post tot mæandros languescens lenteſcenque redintegretur, & humoris secreti urgeatur fluxus. glandulas systole donari diceret, quod plus à corde distillat sunt, eo magis carum contractioni provisum est, ut sanguinis ægræ procedentis augetur motus.

V.

QUO glandulae mindis à corde distanti eò gravior, quæ longius à corde distata sunt, ed levior subtili: rique excertitur humor à sanguine. Id quod jam diximus, de fluamine veloci contingit. Fluoriantia namque & abrepta plus minuive gravis, pro pondere vario, variis in locis subdident. Lapilli non longe à rapido cursu; lutum paulò longius, paleæ tandem longissime in extremis riparum oris deponuntur. Hæc ratione renes intrâ cor, & ab aortâ proximiores, sanguinem rectâ & brevissimâ admittunt viâ, loquiturque ponderosius exercitii percolant. Bilis urinâ multò levior, ab hepate prodir manatque; viscus

4

illud reverà longius quā videtur à corde distat. Mesentericarum splenicularumque & innumeris vena portarum propaginibus circunvolutis, sanguinem excipiunt : interea, dū omnia alia colla sanguinem ex arteriis mutantur. Vena porta, arteriatum vices obit, ut sanguis ad ſecur tardiori gradu pertingat. Bilem utina multo leviorē effe probant quam plurimi experimenta. Lapidès in utroque humore coalescentes, id evincunt. Calculi urinosi partibus conſtant tartares, & in aceto ſubſident : bilioſi sulphureis compinguntur, & fluitant. Id undē fit, in prompta cauſa eſt. Partes tartares pauciores ſubactioṇes perpeſſa fūnt, & ciēd foras eliminantur. At cum eadem partes tartares repetitis ſictibus, circuitibus diſfracta fūnt, tunc leviotest tenuioreſque ad peripheriam corporis protenduntur, & abeunt in tranſpirationem. Hæc uberior evadit, quō motus ſanguinis à cauſa internā vel extērnā magis intenditur. Tunc urinæ copia minuitur, quia partes ſalinae magis diſcernuntur, & levitatem adeptur, ultra ſectiones arteriarum emulgentium, ad poros cutaneos dechuntur, que in reñibus deposita fuſſent, ni eorum moles à ſanguine fervidiori minuta eſſet. Seminiſi partibus actinoſis & tenuibus referti ſcrutariſ? Hic humor contortis canaliculis ferè extra corpus ſecernitur. Si ad omnium tenuiſiſimum humorē progrediariſ, ſpiritus animales, adverſes ſecretionē per canales tortuosos atque inflexos, in loco à corde quām remotissimo celebriſ & perfici. Arteria carotides trahite flexuſo, per cranium, cerebri ſubstantiam ſubeunt, mēſib⁹ ſubque labyrinthis, & in retia quam plurima faceſcentibus, ſanguis ad cerebrum aſſertur quibus motus ejus magis ac magis immuniſſit: at peratī ſecretionibus, natura tota eſt in ſanguinis curſu & fluxu humoris ſereti promovendo. Ideo glandula nervis, membranisque nervois inſtruuntur. Haec cauſtiones in cerebro maximè patiſſunt. Cerebrum meningibus obvolvitur, qua ſunt conſtrictionis particeps, ita ſanguis urgeſt tardigradus & ſpirituſum influxus copioſius exiſtit. Huic ſcopo fauent adhuc & ſinus cerebri & aer ipſe externus, qui, ex quorūdam mente, pluribus oſſiſis ipſam ſubit cerebri ſubstantiam. De quib⁹ ſumma ſecretionibus haſtentis. Alias ſeorsim examinare ſupervacaneum fore. Omnes & ſingule cādeni ratione abſolvuntur. Unaqueſ glandula ita à natura comparatur diſponiſſe, ut quō leviorem fecerat humorē, eō ſanguis ad eam accedens magis lenescat, atquē ſordet, & abſoluta tandem ſecretione, motus ſanguinis reudeſt ex glandula, multiplice ratione rediſtinetur, & humor ſeretus ad egelitionem provocetur.

Ergo à diſtero glandularum ſitu, ſecretiones diſverſa.

DOMINI DOCTORES DISPUTATRUI.

M. Ludovicus Pathiot.	M. Joannes - Claudioſ M. Claudioſ - Antonius
	Munier, Confiliarius Renard,
	Medicus Regis ordinarius & Domini Regis
	Invalidorum.
M. Franciſcus - Nicolaus	M. Ludovicus - Renatus M. Petrus - Antonius
Gautier.	Marteau. Lepy.
M. Franciſcus Bidault.	M. Iofeſphus Lallement. M. Henricus Besnier.

Proponebat Parisiſis PETRUS-ABRAHAMUS PAJON DE MONCETS:
Blæſeus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
A. R. S. H. 1749, à ſextâ ad meridiem.